

١ کانون ثانی
١٣٤٠

تورک تاریخ انجمنی
مجموعی

اون درونجی سنه
نومرو ١ (٧٨)

له پانت (اینه بختی) محاربه بحریه سی

سلطان سلیم ثانی زماننده ، قبریسی فتح ایتمش اولان تورک دونماسی ، کرید وقورفو آطه لرینی غارت و بحر سفیده تورک بایراغنک شاننی اعلا ایده ایده متفرق صورتده استانبوله عودت ایدر ایکن ، اینه بختی (۱) آچیق لرنده ، تورک قوای بحریه سنی احایتمک مقصدیله برلشمش اولان اسپانیا ، ون دیک وپا کیملرینه آگسزین تصادف ایده رک آره لرنده شدتلی بر محاربه وقوع بولمشر . تاریخده له پانت محاربه سی نامیله معروف اولان محاربه نیک نتیجه سی اوله رق ، تورک دونماسی مغلوب اولمش و تورک امرای بحریه سندن جزایر بکلربیکی اولج علی پاشانک اسمی ، کندی کیملرینی تخلیص ایله استانبوله سالملاً ایصال ایتمک موافق اولدینی ایچون ، قلیچ علی پاشایه تبدیل ایدلمشر .

تورک تاریخلرنده له پانت محاربه بحریه سنه دائر تفصیلات آذرر . مقاله مزک محتویاتی ، کچن نسخه مزده ، « کتابیات » عنوانی آلتنده تحلیل ایتدی کمز اسپانیولجه اثرک (۲) بشنجی جلدندن بالترجه اقتباس ایدیورز :

۱۵۷۰ سنه میلادیه سنده ون دیک جمهوریتی ، قبریس محاصره ایدن سلطان سلیم ثانی اوردولرینه قارشى ، اوروپا خرستیان دولترلرندن امداد طلب ایتمشر . اسپانیا وپا دولترى ون دیک حکومتنه امداد ایتمک راضی اولمشر ایسه ده ، اسپانیا ، تورکره

(۱) اینه بختی ، یونان سواحلنده برشهرک اسپیدرکه یکى یونانجه اسمی : Epactos یاخود Naupactos . اینه بختی لفظی ، بوصوک کله نیک بر شکل محرفیدر . ون دیک رساملرندن Tiziano Vecellio (نام مستعارى Le Titien) له پانت محاربه بحریه سنی ترسیم ایتمشر . بورس الیوم مادرید موزه خانه سنده محفوظدر .

(۲) Ignacio Bauer ک Los Turcos en el Mediterraneo نک بشنجی

جلدینه مراجعت

قارشى كوندريه جك اولان متفق اردولرك باشنه (دون ژوان) ك (۱) تعينده اصرار ايتمسندن وونديكليرك بوكا راضى اولساملرندن طولايى ، مذاكره ايجه اوزون سورمش والى صوكره آتيده كى اساسلر دائره سنده اتفاقك خطوط اصليه سى قبول اولمشدر :

۱ — دكل يالكىز توركلرك قوتلرينه قارشى مقاومت وقوتلري احيا ايتمك ، بلكه جزاير و طرابلس غرب عربلرينه قارشى مقاومت واونلرى احيا ايتمك مقصديه دائمي صورتده براتفاق عقد ايديله جك و اتفاق ياشانديريله جق ،

۲ — متفقلرك قوتلرى ۲۰۰ قاديرغه ، ۱۰۰ كمى ايله اسپانيوللر ، ايتاليانلر و آلمانلردن مركب اولق اوزره ۵۰,۰۰۰ عسكر و مناسب مقدار طوب و مهمات ايله مجهز اولان ۴,۵۰۰ خفيف سواريدن تشكىل ايدمك ،

۳ — نو اوردو ، ۱۵۷۱ سنه سنك مارت ياخود اك نهايت نيسان آينده شرق صولرنده ، و متعاقب سنه لرده عین صورتله حاضر بولنديريله جق ،

۴ — بايا ، مطلوبه موافق تجهيز ايدلش ۱۲ قاديرغه ، ۳۰۰۰ عسكر و ۲۷۰ خفيف سواريدن مركب برقوتى ، موجود دونما و اوردويه علاوه ايدمك ،

۵ — قاتوليك قرال (اسپانيا قرالى) حرب مصارفك آلتیده اوجنى وونديك سانتوسى دوقه سى آلتیده ايكيسنى درعهده ايدمك و بايانك آلتیده برينى و يرمك اقتدارنده بولندينى تقديرده ، اسپانيا وونديك ، بالاده كى نسبت دائره سنده اواكسيكى درعهده ايدمك ،

۶ — هر بر متفق ، كنديسك اك زياده مالك اولدينى اشيا ولوازمى تدارك ايدمك و فضله سنى بوكا معادل اشيا ولوازم سائر ايله اوده تديره جك ،

۷ — قاتوليك قرالى ، اتفاق اوردوسى طوبلانمازدن اول ، توركلر عربلر طرفندن تعرضه دوچار اولوراييه ، ونديك دوقه سى ايجه تجهيز ايدلش ۵۰ قاديرغه ايله امدادين كله جك . كذاك استيلايه معروض قالان متفقلرك اراضيسنك وبالخاصه بايا اراضيسنك اهالي سى ، متقابل معاونت شرائطندن استفاده ايدمك ،

(۱) دون ژوان ، Don Juan d' Autriche ناميله معروف اولان بوذات ، بشنجى شارلك غير مشروع ولدى اولوب باباسى ، وفات ايتديكنده اوى ، اوز اوغلى اولان ايكنجى فليپه حرارته توصيه ايتمشدر .

٨ — حربك ادارهسى ، اوج متفق قوماندانك مذاكراتيله اجرا ومقررات لاقول ايكي راي ايله اتخاذايديله جك ؟

٩ — باش قوماندان ، دون ژوان اولوب غيويتمسده وياخود عدم امكانك تحققتده ، پاپا كميلينك قوماندانى اوله جقدر .

متفكرلر دوئتماسى ، ١٥٧٠ سنه سنك ايلول اينده رويروس قاناللك آچيقلرنده دولاشيور ايدى .

بودونما ، آتيدىكى ترتيب دائيره سنده اخذ موقع ايتمشدر .
ماركيزده سانتا قروز فيلوسنه منسوب (پاتروناده ناپولى) كيلى قوماندانى دون فرانسيسقوده بوناويدىس ايدى .

ونديكى مارقو كوئيرينى ، ١٢ قاديرغه ايله پيشدارلق وظيفه سنى ياپيور ايدى .
پاپانك جنرال مارقو آنتونيو قولونا ، ١٢ قاديرغه ،
قاتوليك قالى جنرالى يوان آندره آدوريا ، ١٦ قاديرغه ،
اسپانيول اولوب ناپولى نائب قرالى اولان ماركيزده سانتا قروز دون آواروده بازان ، ١٩ قاديرغه ،

اسپانيول اولوب سيچليا نائب قرالى اولان دون يوانده قاردونا ، ١٠ قاديرغه ،
ونديكىلرلر جنرالى اولان يهرونيو زانه ، ٤٠ قاديرغه ،
ونديكىلى اولوب قواى بريه جنرالى سفورثسا پاللاويچينو ، ٢٥ قاديرغه ،
ونديك اوردوسى قولاغوزى ياقوبو چلىسى ، ٢٠ قاديرغه ،
» » آنتويو قاناله ، ١٩ قاديرغه ،

ونديكىلى اولوب دمدار وظيفه سنده بولنان سانتوس ترونو ، ١٦ قاديرغه ،
ونديكىلى فرانسيسقو دوئودو ، ١٢ قاديرغه ،
ونديكىلى پيرو ترونو ، ١٤ كى وكوچوك قاديرغه اداره ايديور ايدى .

ونديك كميلينك مجموعى ١٤٨

اسپانيا ٤٥

پاپا ١٢

يكون ٢٠٥

بالاده کی رقلره نقلیه کیلرینک عددی داخل دکلدر . حربه اشتراک ایدنلرک عددی ۱۵,۰۰۰ ی تجاوز ایتیمورایدی . بولردن ۸,۰۰۰ نی وندیکیلی ، ودوریانک قومانداسی آلتنده ۳,۰۰۰ اسپانیول و ۲,۰۰۰ ایتالیان بولنیورایدی . پاپانک عسکری ایسه ۴,۰۰۰ دن فضله دکل ایدی . بویکونه ، کوکلی اوله رق محاربه یه اشتراک ایتمش اولان اصلزاده لر ایله ، سرسریرلی علاوه ایتک لازمدر .

متفقلرک دونماسی ، سیماسمک و آتی وقالامیتی لیمانلرنده ایکن ، تورک دوناماسی قوماندانی پیاله پاشا ایله تورک قوای سفریه سی قوماندانی مصطفی نک قومانداسی آلتنده بولنان تورکلرک ، قبریسه آباق باصدقلرینی ، لفقوشه شهرینی استیلا واهالیسنی قتل عام ایتدکلرینی خبر آلمشدر . جزایر بکلربیکی اولج علینک کیلری وعسکرلری طرفدن تقویه ایدلمش اولان پیاله نک دونماسی ، ردوس صولرنده طولاشیورایدی . متفقلر عقد شوری ایتشلردر . اسپانیول اوردوسی قوماندانی دوریا ، وندیک وروما فیلولرنده کی انتظامسزلنی نظر اعتباره آله رق ، کندی فیلوسنی کری چکمک صورتیله ، پاپانک جزالی قولونا ووندیکلر ایله قطع مناسبات ایتمشدر . بوانشاده تورکلر قبریسی اهاالیسنی امانه اجبار ایدیورلر ایدی .

وندیکیلرک تورکلر ایله آری صلح عقد ایتک تشبثنده بولندقلرینی خبر آلان پاپا ، اتفاقی یکیدن احیا ایتمکه قرار ویرمشدر . پورتکیز ، فرانسه و اوستریا حکومتلری نزدنده تأثیرسز قالان پاپانک تشبثاتی ، وندیک ایله اسپانیایی دائرة اتفاقه آلمقی صورتیله ، بو دفعه منتج موفقیت ولمشدر .

بوانشاده ، علی پاشانک تحت قومانداسنده بولنان و جزایر واسکندریه بکلربکلری واکریبوز بکی وباربروسک اوغلی حسنک قادیرغهلریله تقویه ایدلمش اولان تورک اوردوسی ، دالماجیه سواحلی غارت ایدیور و جزایر بکلربکی اولج علی وندیک کورفزیه کیره رک اهاالیسنی ازعاج ایتدکدن صوکره قاناروده بولنان اوردویه التحاق ایدیور ایدی .

۲۰ تموز ۱۵۷۱ ده ، متفق دونمالرک رئیس صفیله انتخاب ایدلمش اولان دون ژوان ، غایت کزیده بری و بحری ضابطلر ایله برابر ، بارسلون لیمانندن قالمشدر . ۹ آغستوسده ، قاردینال غرانوولا ، اتفاقی تمثیل ایدن بایراغی ،

ناپوليدە دون ژوانە تسليم ايتمىشدر . دون ژوان ، ٢٥ آغستوسىدە وندىكك وپاپا فيلولرينك طويلاندقلىرى مسينا ليمانىنە مواصلات ايتمىشدر . وندىك بحريە قوماندانى زانە ، بوسرىدە عزل ايدىلمىش اولدىغىدن ، يرينە سەباستيان وەنيەرو تەيىن اولمىشدر . دون ژوان آندره دوريا ، ساوويا وجنوه قادىرغەلرينك مواصلتنە انتظاراً ، ٢٥ ايلولە قدر ليمانە بىكەمك اضطرارندە قالمىشدر . متفقلرك ٣٠٠ دن فضلە قادىرغە وكمىلىرى و ٨٠,٠٠٠ دن فضلە عسكىرلىرى وار ايدى .

٢٨٠ قادىرغە ايله متعدد غولە تالردن تشكىل ايدىن قىسمە ١٢٠,٠٠٠ عسكىر طاشيان تورك دونمىسى ، دشمنى لەپانت كورفرزندە بىكليور ايدى .

متفقلرك دونمىسى ٥ تشرىن اولدە كفالونىيايە واصل اولەرق ، اورانك خرىستيانلىرى ، لفقوشەنك توركلرك الئە دوشدىكى خبرىنى آلمىشلىرىدەر . ٧ تشرىن اولدە دونمىسى ، آرنالود سواحلىندە ايكن دشمن دونمىسىنى كورىور ايدى .

متفقلرك دونمىسىنى تشكىل ايدىن فيلولر ، هلال شىكلندە اولەرق وضعيت خرىبە آلمىشلىرىدەر . خرىستيانلرك باشىندە ، دون ژوان دەقاردونانك قومانداسى آلتندە ، آلتىسى وندىك وايكىسى سىچىلىلى اولمىق اوزرە ، سكر قادىرغە يورىور ايدى . صول جناحى ، آغوستينو بارباريغو ، (آغوستينو ، سەباستيان وەنيەرونك قائمقامى ايدى) وصاغ جناحى آندره دوريا و مركزى ، دون ژوان ايله قولوبا وسەباستيان وەنيەرو اداره ايدىورلر ايدى . آرقەدە ، امداد فلوسى اولەرق ، دون آلوارو دە بازانك قومانداسى آلتندە ، ٣٥ قادىرغە يورىور ايدى . دىزى كمىلىرى آره سىندە سان ژوزە ، لونا ، پاترونادە ناپولى بولنىورلر ايدى .

اسلحە خرىستيانىيە تىوچ ايدىن محاربە ، بويوك بر شىدتلە دوام ايتمىشدر . بومحاربەدن باحث برمورخ (١) دىمىشدر : « بحرسفید ، سینه سىندە ، بوقدر غنود برمجادلە ، بوقدر مدەش بر قتال وبوقدر كىندار انسان كوكلىرى كورمە مىشدر . هىچ بر وقت بوقدر قارىشيق برمحرابە كورومە مىشدر . قادىرغەلر ، سوق طالع ايله ، بر ىرە ، ياخود ايكى اوچ ىرە قارشى كاه باش ، كاه قىيچ وكاه يان طرفىندن

(١) « اسپانيا قرالى ايكنجى فليپ تارىخى : محررى ل . قابره را دە قوردوبا »

مصادمه و محاربه به معروض قالیرلر ایدی. منظره ، تورکلرک حایقیرمه لری ، طوپلرک طراقه لری ، قیلچلرک شاقیردی لری ، آتشک و دومانک دهشتی و اولنلرک فغانی یوزندن بک فجیع ایدی. دکز، قادیرغهرلرک حرکتیه یو کسلن طالغه لرک ساللادقلری اجساددن آقان قان ایله قیپ قیرمزی کسلمشدر. هرچ و مرج ، خوف ، امید ، جسارت، غضب، حدت مدهش ایدی. دوستلرک هولناک وفاتی کورمک احیا، جرح ، قتل ، احراق آرزوسی ، صویه باش، باجاق، قول ، وجود آتمق حرصی دهشتلی ایدی. خرسیتانلر ، قسماً بی روح اولان قسماً حان چکیشن، قسماً آغیر برصورتده مجروح اولان ییچاره لری طوپلر ایله پارچه لیورلر ایدی. حیاتلربی قورتارمق ایچون یوزه رک قادیرلرک کنارینه یاپشانلرک و مرحتلی سسلر ایله کورکلری و دو منلری طوتانلرک اللری بلا مرحت کیلیلر ایدی .

تورکلر بو محاربه ده ۲۲۴ کی و ۲۰,۰۰۰ الی ۳۰,۰۰۰ عسکر غائب ایتشلردر. خرسیتانلر ، دوریا و سجلیانک درت و ونیدیکک سکز قادیرغه سیله ۵,۲۰۰ و ندیك، ۲,۰۰۰ اسپانیول و ۸۰۰ پاپا عسکری اولمق اوزره ۸,۰۰۰ عسکر ضایع ایتشلردر. بوندن بشقه ۱۹۰ تورک قادیرغه سی ضبط و ۵۰۰۰ کشی اسیر ایدلمشدر.

فرانسز آمیرالی ژوریه ن ده لاغراویه ر بو محاربه بحریه نک مظفریتی دون ژوانه واسپانیول عسکرینه عطف ایدهرک « دون ژوان واسپانیا عسکری اولماسه ایدی، له پانت محاربه سی اولیه جق ایدی » دیه یازیور .

دیگر برفرانسز متفکری آتیده کی مطالعاتده بولنیور :

« اسپانیانک اون آلتنجی عصرده کی سطوتی و شعله سی نه قدر یوکسکدر ! دنیا هیچ بروقت بو قدر فعالیت، غیرت و قسمت کورمه مشدر. اسپانیوللر ایچون، نهرلرده طاعلرده و جوللرده هیچ برمانع یوق ایدی . برقاچ اسپانیول برآره یه طوبیلاندمی، فیلولر میدان کتیره رک ، امپراطورلقلر تشکیل و شهرلر تأسیس ایدهرک دکزک و اقلیملرک توحید چاره لرینی مناقشه و مذا کره ایدرلر ایدی . عادتاً بونلر (اسپانیوللر) دیو و نیم اللهلرک احفادی ایمشده بویه حرکت ایدرلر ایدی . »

۲۴ تشرین اولده خرسیتانلق اوزرینه عظیم وایی تأثیر اجرا ایتدیکی مظفریتی متعاقب، دون ژوان ، کیلریله مسیناه عودت ایتک صورتیه ، متفقلرک دوننماسی

طاغلمغه باشلامشدر. متفقلر ، بوبويوك مظفريتدن استفاده ايده مامشدر. بالعكس له پانت صولرندە باطمش قالمش اولان تورك قوه بحريه سي ، بحرسفيدك صلحنى اخلال وخرستيان ملتيرينى تهلكه يه وضع ايتك ، صورتيله ، آز بر زمان ايچنده يكيدين قوت بولمشدر .

پاپا ، بشنجى پيو وسكزنجى غريغوريونك ، اسكى اتفاقى احيا ايتك ايچون ، صرف ايتدكلرى غيرتلىر بوشه كيتمشدر . دون ژوان ، ايكنجى فيليپك امرلرينه انتظاراً ، مسيناده چوريورايدى . فقط فيليپك قرارسزلىنى وبله قارده شنه قارشى اولان قصقانجلىنى يوزندن ، بوامرلر كليورايدى .

آرام غالاتنى